

Ramazan ve Kurban Bayramı Hakkında Bazı Hükümler

Ömer Faruk

14 Haz, 2018

<https://ilimvecihat.com>

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ، الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِیْنَ، وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلٰی رَسُوْلِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلٰی آلِهِ
وَصَحْبِهِ أَجْمَعِیْنَ

- Bayram namazları için gusül almak müstehaptır.
- Bayram namazları için en güzel elbiseyi giymek, kokulanmak ve tırnak kesmek müstehaptır. Ancak kurban kesmeye niyetlenmiş bir kimse, Zi'l Hicce ayının ilk on gününde kurbanını kesene kadar tırnaklarını kesemez, saçından veya derisinden bir şey alamaz. Kurban kesecek kimsenin başını yıkamasında ise bir beis yoktur.
- Ramazan bayramı namazına gitmeden önce 3, 5, 7 gibi tekli bir sayıda birkaç hurma yemek sünnettir. Hurma bulunmadığı takdirde iftarın gerçekleşmesi için en azından su içmek müstehaptır. Kurban bayramı namazından önce ise bir şey yemeyip namazı eda ettikten sonra eğer kurbanı varsa kurban etinden yemek sünnettir.
- Namaz kılınacak yere erkenden gitmek sünnettir. Ancak imam hakkında sünnet olan, namaz kıldıracağı zamana kadar gitmesini geciktirmesidir.
- Namaz'a belli bir yoldan gidilmişse dönüldüğü zaman farklı bir yoldan dönmek sünnettir.
- Bayram sabahından (*kimilerine göre gecesinden yani akşam namazı vaktinin girmesinden*) imam namaza başlayana kadar evlerde, yollarda, mescitlerde sesli bir şekilde tek ya da cemaat halinde tekbir getirilir. Ömer, İbn Ömer ve Ebu Hureyre'nin (*radiyallahu anhum*) tekbir getirip insanlarınla birlikte tekbir getirdikleri sabittir. Tekbir şöyle getirilir: "*Allâhu ekber, Allâhu ekber, Lâ ilâhe illallâhu ve'llâhu ekber, Allâhu ekber ve lillâhi'l hamd.*" Namaz'a başlanacağı zaman tekbirler kesilir. Namazdan sonra imam hutbe esnasında tekbir getirirken de tekbir getirilir.
- Bayram namazlarının kılınış vakti, güneşin doğmasından en fazla 'yaklaşık yarım saat' geçtikten sonra başlayıp öğle namazının vaktinin girişine kadar devam eder. Kurbanlık hayvanların kesim vaktinin geniş olması için kurban bayramı namazını vakti girdikten hemen sonra erkenden kılmak, Ramazan bayramı namazını ise fitir sadakasını namazdan önce verebilme imkanını Müslümanlara kolaylaştırmak için (*ki fitir sadakasını namazdan önce vermek sünnettir*) geciktirmek Rasûlullah (*sallallahu aleyhi ve sellem*)'in sünnetidir.
- Bayram namazlarını açık alanlarda kılmak sünnettir. Hatta Mâlikî mezhebine göre herhangi bir özür olmadığı halde namaz'ı mescitte/camide kılmak

bid'at'tir. Ancak Mekke'de bulunanların, namazlarını açık alanlarda değil de Mescid-i Haram'da kılmaları efdal olmandır.

- Hayızlı kadınlar da dahil olmak üzere kadınların ve namaz kılanlara rahatsızlık vermelerinden emin olunması şartıyla çocukların da bayram namazının kılınacağı yere gelmeleri sünnettir. Hayızlı kadınlar böylelikle Müslümanların bu toplantılarını görmüş olur ve Müslümanların dualarına ve tekbirlerine iştirak eder, onlar da dua edip tekbir getirirler, ancak namaz kılamazlar.

- Ramazan bayramında hutbenin bitimiyle tekbirler kesilir. Kurban bayramında ise Arefe günü'nün sabah namazından başlayıp teşrîk günlerinin (ki Zî'l Hicce'nin 11, 12 ve 13. günlerine "teşrîk günleri" denilir) son günü ikinci namazına kadar, yani yirmi üç vakit boyunca "cemaatle kılınan farz namazların ardından" tekbir getirilir. Yani tek kılınan farz namazların ve farz olmayan namazların ardından tekbir getirilmez. Bu, Hanefî ve Hanbelîler'in de benimsediği bir hüküm'dür. Mâlikîler'e göre tek olarak kılınan farz namazların ardından da tekbirler getirilir. Şâfiîlere göre ise ister cemaatle ister tek olarak hem farz hem de sünnet namazların ardından tekbir getirilir. Hatta Şâfiîler'e göre sadece namazların ardından değil, teşrîk günlerinin her bir vaktinde de (mesela otururken, yürürken, yataktayken v.s.) tekbir getirmek meşrudur. Ve bu mezhepler, namazların ardından getirilen tekbirlerin cemaat halinde yüksek bir sesle getirilmesinin meşru olduğunda ittifak etmiştir. Aynı şekilde bayram namazları kılındıktan sonra tekbir getirmenin sünnet olmadığına da ittifak vardır.

- Bayram namazları için ezan okumak ve kamet getirmek meşru değildir. Şâfiîlere göre "es-Salâtü câmiatun (namaz toplayıcıdır)" veya buna benzer bir cümle söylenir. Ama doğrusu söylenmemesidir. Nitekim Müslim'de rivayet edilen bir hadiste Câbir (radıyallahu anhu)'nın, bayram namazı öncesinde ezanın, kametin, nidanın ve hiçbir şeyin olmadığını söylediği geçmektedir.

- Bayram namazları hutbeden önce iki rekat olarak kılınır. Kılınış şekli şöyledir; Başlangıç tekbirinden ve subhâneke'yi (veya "veccehtu vecchiye..."yi) okuduktan sonra altı tekbir getirilir. Bu, Mâlikî ve Hanbelîler'in de görüşüdür. Şâfiîlere göre ise yedi tekbir, Hanefîlere göre ise üç tekbir getirilir. Tekbirler arasında okunacak belli bir zikir yoktur. Şâfiî ve Hanbelîlere göre ise tekbirler arasında El-hamdulillâh, Subhânallâh, Allâhumme salli ve sellim alâ Nebiyyinâ Muhammed, Allâhu ekber, Lâilâhe illallâh gibi hamd, tesbîh, salâtu selam, tekbîr ve tehlîl içerikli zikirler yapmak müstehaptır. Tekbirler getirilirken Mâlikîler'de meşhur olan görüşe göre eller kaldırılmaz. Şâfiî, Hanefî ve Hanbelî mezhebine göre ise kaldırılır. Ancak Hanefîler, ellerin kaldırıldıktan sonra

yanlara salınacağını söyler. Daha sonra eûzü besmele, Fatiha ve sonrasındaki işler yapıp ikinci rekat'a kalkılır ve Hanefî mezhebi'nin dışındaki diğer üç mezheb'e göre de kalktıktan sonra beş tekbir getirilir. Sonra Fatiha ve akabindeki işler yapılır. Hanefîler'e göre ise ikinci rekat'a kalkıldıktan sonra tekbirler getirilmeyip, Fatiha ve zamm-ı sure okunduktan sonra rukûya gitmeden hemen önce üç defa tekbir getirilir ve sonra rukû için yapılan tekbirle rukûya gidilir...

- Namaz'a yetişemeyen biri, -vakit içerisinde olmak kaydıyla- ister tek ister cemaat olarak, namazın kılındığı yerde veya evinde, imamın kıldıracağı şekilde namazı kaza eder.

- Müslümanlar bayramlaşırken biri diğerine; *"Tekabbelallâhu minnâ ve minkum (ya da "...ve mink)"* yani, *"Allah (celaluhu) bizden ve sizden (ya da senden) kabul buyursun"* der. Nitekim sahabeden kimilerinin böyle yaptığı rivayet edilmiştir.

(Not: Bu yazı, büyük ölçüde, Ebu Hafs Süfyân el-Cezâirî'nin *"el-Hulâsa fî Ahkâmi'l-Îdeyn"* isimli risalesinden istifade edilerek hazırlanmıştır.)

Ve'l-hamdu lillâhi Rabbi'l-âlemîn.